

۲۸ اگست ۲۰۱۶

داکتر عبدالرحمن زمانی

نقش مهم محمد ولی خان دروازی در کسب شناسائی بین المللی استقلال افغانستان (قسمت دوم)

خدمات محمد ولی خان دروازی در تأسیس مناسبات سیاسی افغانستان با کشور های جهان

هئیت دپلوماتیکی که تحت ریاست سفیر فوق لعادة افغانستان، جنرال محمد ولی خان دروازی، به اروپا و امریکا فرستاده شد، از بلجیم، فرانسه، انگلستان، کشور های حوزه دریای بالتیک، پولند، ایتالیا و ایالات متحده امریکا بازدید نمود. شادروان غبار در باره ترکیب این هیئت مینویسد که «رئیس این هیئت بزرگ یکی از روشنفکران لیبرال دربار محمد ولی خان بدخشانی و یک عضو عمده آن یکی از فضلاء مشروطهخواه افغان میر یار بیک خان بدخشانی بود که روز حرکت از کابل در پشت اسپ سخته کرده از جهان بگذشت و سبب تأثر در حلقه های روشنفکری کشور گردید. سایر اعضای این هیئت عبارت بود از میرزا محمد یفتلی، عبدالرحمن خان لودین، محمد گل خان مهمند، سردار فیض محمد خان زکریا، قاضی سیف الرحمن خان، عبدالرحمن خان کمیدان، خواجه هدایت الله خان، بشیر احمد خان، عزیز الرحمن خان، غلام جیلانی خان و غیره»¹.

هئیت افغانی تحت ریاست محمد ولی خان دروازی : در وسط طرف راست شان میرزا محمد خان یفتلی و فیض محمد خان زکریا؛ طرف چپ شان اسلام بیگ خان و گل محمد خان مهمند. ایستاده گان از طرف راست جیلانی خان کارمند افغانی در سفارت روسیه دوم عبدالغنی خان ترجمان سفارت و سوم ادیب أفندی چهارم عزیز الرحمن خان پنجم (؟) ششم محمد امان خان

1. غبار، صفحه ۷۸۶، جلد اول افغانستان در مسیر تاریخ.

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

هدف مأموریت سفیر فوق العاده، محمودلی خان دروازی، شناسائی افغانستان آزاد و جدید و تحکیم مناسبات دیپلماتیک و تجارتی با تمام کشور های جهان بود. رؤیا های امان الله خان برای کشورش شامل تبادلۀ دیپلمات ها با تمام پایتخت ها، رفت و آمد تاجرانی که در افغانستان سرمایه گذاری کنند و مال التجاره افغانی را خریداری و اموال خود را بفروش برسانند، و افغانها را در ساحة تکنالوژی (که بسیار عقب مانده بودند) تربیه کنند، بود². دولت افغانستان ۱۹۲۲ موفق شد با کشور های فرانسه، ایتالیا و جرمنی مناسبات دیپلماتیک برقرار کند.

هیئت افغانستان در آلمان:

دروست محمد ولی خان دروازی رییس هیئت، به طرف چپ غلام صدیق خان چرخ و یک سرفسر المانی طرف راست فیض محمد خان ذکریا و معین حبیب الله خان ابوی؛ ایستادگان ادیب افندی و شخصی که شناخته نشد.

توطئه های انگلیس برای خنثی ساختن فعالیت های محمد ولی خان و منزوی نگهداشتن افغانستان

اقدام دیپلماتیک دولت امانی بعد از اعلام استقلال ضربه بزرگ دومی بود بر پرستیژ و حیثیت امپراتوری انگلیس که آفتاب در قلمروش غروب نمیکرد. از همین سبب استعمار انگلیس برای ناکامی هیئت افغانی دست به کار شد، و سخت کوشید از استقبال این هیئت توسط سران کشور های دیگر جلوگیری کند.

ناکامی تلاش های اختطاف سوریتس، نماینده تام الاختیار روسیه در راه رسیدنش به افغانستان قبلاً ذکر گردید. این ناکامی خشم انگلیس ها را بر انگیخت و هنری دابیس (Henry Dobbs)، سکرتر امور خارجه هند بریتانوی، با احضار گل محمد خان نماینده افغانستان به دفتر خارجه از آمدن سوریتس به افغانستان احتجاج نمود. دابیس به جواب نماینده افغانستان که «امیر حالا آزاد و مستقل است و با داشتن استقلال به آمدن نمایندگان هرکشور خارجی اجازه

2. Stewart, Rhea Talley (1973). Fire in Afghanistan (آتش در افغانستان)، ص ۱۶۷.

د پانوی شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

داده میتواند»³، با تکبر و غرور گفت که «این یک استدلال طفلانه است. زیرا تا آنجایی که من میدانم افغانستان در حال حاضر یگانه کشور در جهان است که نماینده بلشویک را می پذیرد. آیا شما میخواهید بگویند که امریکا، فرانسه، ایتالیا و هالند همه آزادی خود را با قبول نکردن نمایندگان بلشویک، یا نداشتن مناسبات با آنها از دست داده اند؟ این استدلال [شما] تنها نشان میدهد که افغانستان تا حال اولین پرنسیپ های دیپلماسی را نیاموخته است. تمام کشور های جهان بغیر از افغانستان حکومت بلشویک را دشمن خود میدانند. »

نماینده کلان کار استعمار انگلیس تصور نمیکرد که ممالک جهان با ارزش دادن به یک کشور کوچک و استقرار مناسبات دیپلماتیک با افغانستان، امپراتوری کشور مقتدرش را توهین کرده بتوانند. انگلیس های متکبر بعد از تلاش های ناکام شان خود مجبور شدند یک نماینده پارلمان خود به نام "اوگریدی" (O'Grady) را به دنمارک بفرستند تا با ماکسیم لیتوینوف (Maxim Litvinov) کسی که توسط وزارت خارجه انگلیس بحیث سفیر غیر رسمی و غیر شناخته شده روسیه قبول شده بود، مشورت کند. هر دو نماینده در پهلوی تبادل اسیران زخمی جنگی، در رابطه با شناسایی حکومت بلشویک ها توسط بریتانیا و امضای قرارداد تجارتي بین روسیه و انگلستان مذاکراتی انجام دادند.

فشار انگلیس ها بر ایتالیا

ایتالیا یکی از اولین کشور های بود که با افغانستان قرارداد تجارتي بست و قرار بود یک هیئت ایتالی در ماه جولای ۱۹۱۹ بطرف کابل حرکت کند. انگلیس ها بر دولت ایتالیا فشار آوردند، اما این فشار بر آنها بدون از معطلی در سفر هیئت نتیجه بیشتری نداد. محمد ولی خان دروازی در ماه می ۱۹۲۱ به شهر روم پایتخت ایتالیا رسید، و بار دوم عهد و پیمان دوستی را بست.

تلاش در جلوگیری از تأسیس مناسبات با فرانسه

محمد ولی خان دروازی و هیئت افغانی در پاریس توسط وزیر خارجه فرانسه پذیرایی و با رئیس جمهور فرانسه ملاقات نمود. اما در پاریس سفیر انگلیس به فرانسوی ها گفت که باوجود اینکه افغانستان ظاهراً آزادی اش را بدست آورده است، ما کماکان این کشور را قلمرو نفوذ خود شمرده.... آرزو داریم در آینده نزدیک مناسبات نزدیکتری با افغانستان داشته باشیم.

محمد ولی خان دروازی حین بازدید از طیارات جنگی در فرانسه

گذشتن اساس قرارداد های تحصیلی با کشور های خارج

محمد ولی خان دروازی به عنوان اولین سفیر فوق العاده افغانستان به کشورهای مهم اروپائی شایستگی فراوانی را در مذاکرات با رهبران اروپایی از خود نشان داد و زمینه را برای شناسایی افغانستان توسط آن کشور ها فراهم کرد. نه تنها چندین کشور از قبیل فرانسه، آلمان، ترکیه و ایتالیا سفارتخانه های شان را در افغانستان گشودند و افغانستان هم بدین شکل سفارتخانه اش را در این کشورها باز نمود، بلکه آلمان یک مکتب پسران به نام «لیسه عالی امانی» و فرانسه دو مکتب پسران و دختران به نام های «مکتب امانیه» (بعدها پس از سقوط دولت امانی به استقلال تغییر نام کرد) و «لیسه ملالی» را ساختند.

چهل (۴۰) نفر از شاگردان پسر برای تحصیلات عالی به فرانسه و آلمان و تعدادی از دختران هم برای تحصیلات عالی به ترکیه فرستاده شدند. یکتعداد از جوانان افغانی که توسط کشتی از طریق بمبئی جانب فرانسه فرستاده شده بودند، قرار بود در ماه اکتوبر ۱۹۲۱ به آنجا برسند. محمد ولی خان دروازی برای ملاقات با آن جوانان تا ورود آنها معطل ماند.

جمعی از متخصصین آلمانی، فرانسوی، ایتالیوی و ترکی هم برای رشد و توسعه امور تعلیم و تربیه، باستان شناسی، صنعتی و نظامی به افغانستان آمدند که حتی امروز هم مردم کشور از پروژه های اساسی آن زمان مستفید می گردند.

محمد ولی خان دروازی با محصلان افغان در پاریس

(ادامه دارد)

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ